

MaxiPAC

Maatregel 7

De MaxiPAC-procedure: EVC&EVK-procedure voor derdelanders

Thomas More

Inhoud

1. INLEIDING	3
2. METHODOLOGIE	4
<i>Probleemformulering</i>	4
<i>Doelgroep</i>	5
<i>Steekproef en Dataverzameling</i>	6
Dataverzameling Hoger Onderwijs Instellingen	6
Dataverzameling derdelanders	6
Dataverzameling belangrijke secundaire databronnen	7
<i>Analyse</i>	8
<i>Resultaten: voorgestelde procedure</i>	8
3. PROCEDURE	9
<i>Stap 1: European Qualifications Scan (voorbereidend)</i>	9
<i>Stap 2: Multiple Short Cases (voorbereidend)</i>	10
<i>Stap 3: Portfolio en Assessment (kern)</i>	11
<i>Stap 4: 'Go – No go' met advies en timing (afsluiting)</i>	15
4. CONCLUSIE EN VERVOLGONDERZOEK	16
Bijlage 1: Voorbeeld van basis portfolio voor procedure MaxiPAC a.h.v. de leerlijnen Sociaal Werk Thomas More.....	18

1. INLEIDING

Met de Bologna Declaration (1999) hebben de universiteiten autonomie in het erkennen van elders verworven kwalificaties (EVK) en elders verworven competenties (EVC) volgens eigen standaarden per instelling. De Lisbon Recognition Convention (1997) stipuleert in art. 7 "the recognition of refugees' qualifications in the absence of full documentation" dat er een methode moet gevonden worden om de EVK's en EVC's van vluchtelingen na te gaan en te erkennen in de afwezigheid van bewijsmateriaal.

Momenteel echter worden vluchtelingen en derdelanders die zich met EVC en EVK willen inschalen in het hoger onderwijs, geconfronteerd met een wirwar aan informatie. Het is niet dat de hoger onderwijswereld niet zou willen, maar er is geen structuur of template voorhanden. Enkele universiteiten en hogescholen hebben hun eigen succesvolle initiatieven lopen maar bij deze initiatieven gaat het vaak over tijdelijke projecten. Bovendien is er onvoldoende kennis bij eerstelijns werkers over deze materie. Dit zijn nochtans de diensten bij wie de derdelanders vaak eerst gaan aankloppen.

De ontwikkeling van een standaardtraject voor EVK en EVC erkenning voor derdelanders in het hoger onderwijs kan een grote stap zijn in het oplossen van deze problematiek. Het project MAXIPAC wil het valideren van elders verworven competenties en kwalificaties voor vluchtelingen en andere niet-Europese immigranten aan universiteiten en hogescholen stroomlijnen en een procedure uitwerken die analoog is voor alle hogescholen en universiteiten.

In hoofdstuk 2 van dit document staan we stil bij de methodologie. Na de probleemformulering bekijken we de doelgroep, waarbij we een onderscheid maken tussen de eigenlijke indirecte doelgroep (de derdelanders) en de directe doelgroep (de hoger onderwijsinstellingen). Van beide groepen selecteerden we een weloverwogen steekproef en verzamelden we ons data bewust op diverse wijze (triangulatie): open interviews, semi-gestructureerde interviews, focusgroep interviews, bevraging van experts, desk-research. Als analysemethode gebruikten we de kwalitatieve methode van het voortdurend vergelijken van de data en alzo kwamen we tot het volgende resultaat: een voorstel van een procedure bruikbaar voor hoger onderwijsinstellingen voor het nagaan van EVC en EVK van derdelanders.

We eindigen met een vooruitblik op verder vervolgonderzoek, want dit proces is niet (misschien nooit) helemaal 'af'. Na anderhalf jaar wetenschappelijk projectwerk door Thomas More, samen met onderzoekers van VUB, UGent, NARIC, H&H Education en het Minderhedenforum, ontwikkelden we een procedure voor EVC en EVK validatie voor derdelanders als instap in het hoger onderwijs. We gaan daarmee door in een vervolgonderzoek gesubsidieerd door AMIF, een vervolgproject om MaxiPAC te dissemineren in Vlaanderen en in een internationaal Europees project gesubsidieerd door Erasmus+.

2. **METHODOLOGIE**

Probleemformulering

De probleemformulering vindt u terug in de maatregelen 1, 2, 3 en 6. We vatten dit hieronder samen.

In 'Maatregel 1' stellen we dat er nood is aan meer eenvormigheid in Vlaanderen van het traject dat derdelanders dienen te lopen bij de inschrijving in het hoger onderwijs. Momenteel worden de derdelanders die geïnteresseerd zijn om zich te vervolmaken via het hoger onderwijs, geconfronteerd met een wirwar aan informatie. Er is weinig kennis bij eerstelijns werkers over deze materie. Dit zijn nochtans de diensten bij wie de derdelanders vaak eerst gaan aankloppen.

Enkele universiteiten en hogescholen hebben hun eigen succesvolle initiatieven lopen maar bij deze initiatieven gaat het vaak over tijdelijke projecten. Hiernaast is het ongewenst effect van al deze initiatieven dat de derdelanders door de bomen het bos niet meer zien.

Omdat een standaardtraject volledig ontbreekt, zijn potentiële derdelander-studenten nu aangewezen op informatie 'van horen zeggen' en de discretionaire toepassing van de hoger onderwijsinstellingen. Dit leidt tot onduidelijkheid, frustratie en vaak ook tot veel langere en vooral onnodige wachttijden. De ontwikkeling van een standaardtraject voor EVK en EVC erkenning voor derdelanders in het hoger onderwijs kan een grote stap zijn in het oplossen van deze problematiek.

Sinds de Bologna Declaration (1999) hebben de universiteiten autonomie in het erkennen van EVK's en EVC's volgens eigen standaarden per instelling. De Lisbon Recognition Convention (1997) stipuleert in art. 7 "the recognition of refugees' qualifications in the absence of full documentation", wat betekent dat er een methode moet zijn om de EVK's en EVC's van vluchtelingen na te gaan en te erkennen in de afwezigheid van een volledig bewijs van documenten.

Dat 'vluchtelingen' zulke belangrijke vermelding krijgen in De Lisbon Recognition Convention (1997) getuigt ervan dat de problematiek reeds meer dan 20 jaar bestaat. Sindsdien lijkt de urgentie met betrekking tot vluchtelingen zeker niet afgenomen, maar toegenomen.

Niet alleen de derdelanders zijn hier belangrijk, de hoger onderwijsinstellingen is het eigenlijke 'doelsysteem' omdat zij een procedure moeten ontwikkelen die beantwoordt aan de Bologna Declaration én de Lisbon Recognition Convention. Met 'doelsysteem' bedoelen we de complexe sociale structuur van de instellingen, de diverse locaties met elk de eigen autonomie, de condities om dit mogelijk te maken. Momenteel staan deze instellingen hiermee nog in de kinderschoenen. Wel moet gezegd worden dat de hoger onderwijsinstellingen zeker het belang en de urgentie van een degelijke procedure voor vluchtelingen/derdelanders inziet. Zij willen zich ook confirmeren aan de internationale regels en ze zijn zeker bereid tot verandering met betrekking tot dit topic, maar de hoger onderwijsinstellingen weten door de bank genomen niet echt goed hoe het aan te pakken.

Doelgroep

Eigenlijke doelgroep: derdelanders

Derdelanders die in het bezit zijn van een buitenlands hoger onderwijs diploma en in de E.U. willen werken, moeten hun diploma erkend krijgen. Lidstaten hebben nationale afdelingen van ENIC-NARIC die deze kwalificaties kunnen valoriseren. We zien dat vaak niet-Europeanen het antwoord krijgen dat hun diploma niet wordt erkend op Europees niveau. Als gevolg hiervan kunnen deze niet-Europeanen niet werken in lijn met hun kwalificaties en gaan ze vaak werken als arbeider of trachten ze toch een vervolg te geven aan hun studies. In dit laatste geval stellen wij vast dat, wanneer ENIC-NARIC het diploma niet erkent (bv. onvolledig traject afgelegd; probleem overeenstemming competenties; ...), elke universiteit haar eigen programma of traject hanteert, hetgeen ervoor zorgt dat derdelanders zich arbitrair behandeld en gediscrimineerd voelen.

Directe doelgroep: hoger onderwijsinstellingen

Het project MAXIPAC wil het valideren van elders verworven competenties en kwalificaties voor vluchtelingen en andere niet-Europese immigranten aan universiteiten en hogescholen stroomlijnen en een procedure uitwerken die analoog is voor alle hogescholen en universiteiten. We vertrekken hierbij van de Bolognaverklaring (1999) die de hoger onderwijsinstellingen de autonomie geven om in te schalen welke elders verworven competenties (diploma's, werkervaring, afgelegde opleidingsonderdelen, ...) men valoriseert en op welke wijze. De bijeenkomst van Bologna kreeg een vervolg in conferenties op meerdere plaatsen in Europa. Niet alleen de 'Lisbon Recognition Convention', ook de 'Verklaring van Leuven' zette bakens uit voor een billijke behandeling van derdelanders. Het eerste lustrum van de Bologneverklaring werd gevierd met een evaluatiecongres in Leuven in april 2009. In de afsluitende verklaring van Leuven worden er bakens uitgezet voor de volgende tien jaar. Ze leggen het accent op kwaliteitsbewaking en een betere doorstroming vanuit alle lagen van de bevolking naar het universitair onderwijs. In dit streven naar toegankelijkheid hameren ze ook op het feit dat de overheid de initiatiefnemer moet blijven van kwaliteitsvol hoger onderwijs ten dienste van de bevolking.

Steekproef en Dataverzameling

Dataverzameling Hoger Onderwijs Instellingen

We interviewden op semi-gestructureerde wijze de EVC/EVK- eindverantwoordelijken van volgende associatie van hoger onderwijsinstellingen:

- Associatie KU Leuven
- Associatie van Universiteit en Hogescholen Antwerpen
- Associatie Universiteit Gent
- Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg
- Universitaire Associatie Brussel

We interviewden op semi-gestructureerde wijze enkele assessoren van de volgende onderwijsinstellingen:

- Thomas More
- Karel de Grote-Hogeschool
- Hogeschool Gent
- Katholieke Hogeschool Leuven

Op deze wijze kunnen we stellen dat we een goede steekproef vanuit alle associaties betrokken hebben in onze bevraging. Het is kwalitatief onderzoek, dus onmogelijk representatief te noemen, maar zeker wel overwogen samengesteld.

Dataverzameling derdelanders

Zoals eerder vermeld gaan we in deze maatregel na met welke mogelijkheden en moeilijkheden derdelanders te maken krijgen wanneer ze pogen bepaalde (in het thuisland of andere landen) elders verworven competenties (EVC) of kwalificaties (EVK) erkend te krijgen. Om dit scherp in het vizier te krijgen, baseren we ons voor deze maatregel op verschillende databronnen (zie onder).

De interviews werden half-open afgenomen met een maximumduur van 1u30. De interviews verliepen meestal in het Nederlands of het Engels, soms in het Arabisch. Ze werden opgenomen door middel van een dictafoon applicatie. Deze opnames zijn beschikbaar bij de onderzoekers. Het semigestructureerd interview bestond uit een dertigtal vragen, waarbij participanten naast open vragen ook stellingen/uitspraken beoordeelden aan de hand van Likertschaal. Het gaat om:

- 6 open interviews met derdelanders in het kader van de probleemstelling (maatregel 1)
- 31 semi-gestructureerde interviews met derdelanders in het kader van 'welbevinden in het hoger onderwijs systeem' (maatregel 3)

Daarnaast gebruikten we ook volgende dataverzamelmethode:

- Twee focus groep interviews met in het totaal 13 derdelanders
- Drie case studies van derdelanders die willen voortstuderen (maatregel 6)

Zowel voor de individuele interviews en voor de focusgroepinterviews van de derdelanders hanteerden we de volgende criteria:

- Succesvolle en problematische cases
- Meerdere nationaliteiten
- Level: master, bachelor, HBO5
- EVK (diploma's of credits) en EVC -> enkel diploma's (geen cases te vinden)
- Verschillende levels in taalvaardigheid
- Fase in traject: start + ongoing + afgehandeld

Dataverzameling belangrijke secundaire databronnen

Onze observaties vertrekken niet van een onbeschreven blad. We vertrokken dan ook vanuit 'desk research': we verzamelden en analyseerden onderzoeksrapporten van anderen en allerlei beschikbare documenten met betrekking tot het onderwerp.

De belangrijkste secundaire databronnen voor dit onderzoek zijn:

- VLIR rapporten
- Transcriptie focusgroep interviews met experten (23/11/2018 & 06/12/2018)
- Analyse van NARIC databank (maatregel 2)
- Interview met Marina Malgina, Head of Section for interview-based procedures, NOKUT (NARIC van Noorwegen) op 4 april 2019 in Oslo

Analyse

Het ontwikkelen van een eenvormige procedure op grond van de geobserveerde gegevens heeft in essentie te maken met het zoeken naar verschillen, samenhangen en regelmatigheden in de data. Kortom, we lezen en herlezen en vergelijken de verschillende data. We codeerden de data en vervolgens gingen we op basis van de bevindingen algemene richtlijnen formuleren.

De onderzoekers gaan vanuit concrete observaties algemene concepten ontwikkelen. Als methode wordt hierbij de methodiek van het voortdurend vergelijken gebruikt. De observaties worden met elkaar vergeleken en via gelijkenis en contrast komen we tot classificaties en verbanden. We gaan daarbij aanhoudend na of de data-uitspraken ook kloppen met de gegevens uit de andere data-uitspraken. De data worden eerst geabstraheerd, om daarna pas te generaliseren. Met andere woorden: we trachtten in onze analyse eerst uit de concrete interviews de essentiële eigenschappen te abstraheren om het dan in de gegeneraliseerde MaxiPAC-procedure te gieten.

Door de input van zeer verscheidene, weloverwogen en meerdere kwalitatieve data (case studies; open interviews; semi-gestructureerde interviews; focus group interviews; desk research; bevraging van experten) voortdurend met elkaar te vergelijken kwamen we tot het volgende resultaat: een voorstel van een procedure bruikbaar voor hoger onderwijsinstellingen voor het nagaan van EVC/EVK van derdelanders.

Resultaten: voorgestelde procedure

Als finaal resultaat stellen we u de MaxiPAC-procedure voor (zie 3. Procedure).

3. *PROCEDURE*

Stap 1: European Qualifications Scan (voorbereidend)

NOKUT, het Noorse 'NARIC' zeg maar, ontwikkelde een procedure voor een 'European Qualifications Passport for Refugees'. Het Europees Kwalificatiepaspoort voor Vluchtelingen is een document dat een beoordeling geeft van de kwalificaties van het hoger onderwijs op basis van de beschikbare documentatie en een gestructureerd interview. Het bevat ook informatie over de werkervaring en de taalvaardigheid van de aanvrager. Het document biedt betrouwbare informatie voor de integratie en de voortgang naar werk en toelating tot verdere studies. Het is een speciaal ontwikkeld beoordelingsschema voor vluchtelingen, zelfs voor degenen die hun kwalificaties niet volledig kunnen documenteren.

Er moet worden opgemerkt dat er nog maar 375 procedures plaatsgevonden hebben in heel Europa met 298 paspoortuitreikingen. Het betreft dus voorlopig nog een klein initiatief, dat nog in de fase van 'pioneering' zit. Er zijn vanuit NOKUT plannen om het gefaseerd Europees uit te rollen: joint project tot 2020 (voorlopig) van NOKUT, NARIC, UK NARIC.

Precies omdat het project 'European Qualifications Passport for Refugees' nog in de pioniersfase zit, willen wij het van meet af aan corrigeren. We vinden het een nuttige stap, maar we vallen over de term 'Passport'. Een paspoort geeft de indruk dat het om een soort verblijfsvergunning gaat, of alleszins om een officieel geldig document. Maar het paspoort is zeker geen formele erkenning! Er wordt op de eigen websites van NOKUT dan ook verwittigd dat het geen vervanging is van identiteits of onderwijspapieren; geen vervanging voor reguliere erkenningssystemen; geen automatische toegang garandeert tot werk of hoger onderwijs.

Wij spreken om hogervermelde redenen dan ook van een scan: 'European Qualifications Scan'. Dat legt meer de nadruk op het juiste karakter van het document: het gaat om een praktijkgericht document dat bijzonder nuttig is in het gebruik, maar dat op zich geen officiële waarde heeft. Het geeft een goed overzicht van de levensloop en vooral van de verworven kwalificaties en competenties van de derdelander. Het is een bijzonder nuttig startpunt, zeker als het dossier doorgegeven moet worden van de ene naar de andere onderwijsinstelling of binnen één instelling van de ene naar de andere dienst. Het voorkomt dat de derdelander telkens opnieuw zijn zelfde verhaal moet herhalen en zijn jaren van afstuderen e.d. fris in het hoofd moet hebben. Het document 'European Qualifications Scan' geeft meteen een overzicht van kwalificaties, competenties, talenkennis, verblijfsstatuut, enz. Het vergemakkelijkt dus in belangrijke mate de intake voor een hoger onderwijsinstelling en ook vergemakkelijkt het het doorgeven van het dossier van de ene dienst/onderwijsinstelling naar de andere.

Grosso modo ziet de korte procedure voor het 'European Qualifications Scan' er als volgt uit:
Fase 1: Aanvraag deelname door de deelnemer, met registratie van geboorteplaats en doorkruising van relevante landen m.b.t. EVC en EVK, talenkennis, enz.
Fase 2: Gedetailleerde beschrijving van de onderwijsachtergrond
Fase 3: Beoordeling van de beschikbare documentatie
Fase 4: Gestructureerd interview met de deelnemer voor duiding en

Fase 5: Uitgifte van EQPR door de evaluator

De self-questionnaires en de interviews worden zo veel mogelijk gedaan in één van de talen van de aanvrager. Het is wenselijk dat de "credential evaluators" zelf kennis en tools ter beschikking hebben over taal en onderwijssysteem, soms zelfs beroepenveld in landen van herkomst.

Paspoort geeft een zeer goede en vrij gedetailleerde achtergrond van het professionele leven en engagementen van een derdelander.

Het voordeel is dat na deze korte procedure, de kandidaat makkelijker kan doorverwezen worden naar een gericht assessment. De assessments zelf – tenminste als het om voortstuderen gaat- wordt inhoudelijk bepaald door onderwijsinstellingen.

Stap 2: Multiple Short Cases (voorbereidend)

De multiple short cases bestaat uit verschillende korte, schriftelijke casussen in de betrokken opleiding, dus de opleiding waarvoor de derdelander vrijstellingen of een verkort traject aanvraagt. Op de associatie KU Leuven is dit een verplicht onderdeel in de EVC- procedure.

Wij willen de 'Multiple Short Cases' inzetten als oriëntering om na te gaan of de MaxiPAC- procedure überhaupt zin heeft. Het gaat om een drietal vragen die oriënterend zijn voor de kennis van de derdelander. Als deze alle drie goed beantwoord worden, kan men ervan uitgaan dat de derdelander in staat is om een pakket vrijstellingen te verkrijgen op basis van zijn EVK en EVC. Het gaat dus om één tot maximaal twee A-4-pagina's: het moet kort zijn én makkelijk te verbeteren, zodat de tijd dat deze fase inneemt zeer minimaal is zowel voor de derdelander als voor de betrokken hoger onderwijsinstelling.

Wel moeten deze 'Multiple Short Cases' per opleiding opgemaakt worden. Ze zijn uiteraard zeer opleidingsgebonden en dienen bijgevolg door de betrokken opleidingen zelf aangemaakt te worden. Het zijn bij voorkeur meerkeuzevragen omdat die snel te verbeteren zijn. Uiteraard moet in dat geval een opleiding een batterij aan vragen voorhanden hebben, zodat het van buiten leren van de correcte antwoorden vermeden wordt. Het kan ook gaan om vrije antwoord vragen, bijvoorbeeld als dit nodig is omwille de eigen aard van de opleiding.

In het vervolg onderzoek van MaxiPAC, namelijk de verlenging van een jaar dat AMIF ons gaf voor validatie en disseminatie, zullen we een reeks opleidingsgebonden 'Multiple Short Cases' aanmaken in directe communicatie met diverse opleidingen.

Stap 3: Portfolio en Assessment (kern)

Indien de derdelander de procedure wenst verder te zetten, moet hij een portfolio samenstellen en krijgt hij bijkomende assessments naargelang het aanvraagdossier. Deze procedure komt enigszins overeen met de bestaande EVC-procedure voor Belgische studenten, al zijn er belangrijke verschillen met de MaxiPAC-procedure voor derdelanders. De EVC -het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes dat niet werd bekrachtigd door een studiebewijs uit een formeel leertraject- moeten aangetoond of bewezen worden in de portfolio. Met de MaxiPAC-procedure, de procedure voor vluchtelingen en derdelanders in het algemeen, nemen we ook de EVK op in hetzelfde portfolio. Dit maakt dat de derdelander met één portfolio zowel EVC als EVK kan inbrengen om vrijstellingen of een verkort traject van een opleiding kan aanvragen.

Laten we het even concreet maken. De derdelander maakt dus een portfolio aan met bijvoorbeeld volgende inhouden: ervaringen in organisaties, gekende computerprogramma's, een verslag van de ex-werkgever dat duidelijk maakt dat de derdelander bekwaam is in bepaalde competenties, gevolgde cursussen, elders verworven diploma's (al of niet erkend door NARIC) of stukken van diploma's, enz. Het aantonen hiervan gebeurt niet zonder kader, maar aan de hand van de vereiste competenties van de betrokken opleiding. De competenties worden beoordeeld in het licht van de standaarden van de opleiding, de domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding. Concreet betekent dit dat de derdelander alle documenten en bewijsmateriaal (getuigschriften van gevolgde cursussen, diploma's behaald aan een buitenlandse universiteit, verslagen van werkgevers, ...) moet klasseren volgens deze onderverdeling.

Voor een goed begrip nog een woordje uitleg bij de domeinspecifieke leerresultaten. De domeinspecifieke leerresultaten worden gezamenlijk uitgewerkt door de instellingen die een bepaalde opleiding aanbieden. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) valideert de door de Vlaamse universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) vastgestelde leerresultaten. De domeinspecifieke leerresultaten worden automatisch op niveau ingeschaald in de Vlaamse kwalificatiestructuur, opgenomen in de kwalificatiedatabank van het Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) en gepubliceerd op de website van NVAO. Kortom, de competenties verwacht van een afgeronde opleiding vindt men terug in de leerresultaten van een opleiding (voorbeeld: zie bijlage 1).

Deze door de derdelander ingebrachte competenties en kwalificaties zullen uiteindelijk na het doorlopen van de MaxiPAC-procedure al dan niet 'erkend' worden. De competenties worden beoordeeld in een assessment center dat bestaat uit een portfolio, eventueel geflankeerd met een aantal toetsen, simulaties en een interview.

Voor we concreet ingaan op de aard, procedure, begeleiding en inhoud van het portfolio willen we de verschillen met de bestaande EVC-portfolio toelichten:

1. EVC en EVK worden samengenomen en aangetoond in het portfolio
2. Een flexibele interpretatie is nodig, daar competentieprofielen wereldwijd erg verschillen
3. Anderstalige (bv. Engelstalige) portfolio is mogelijk
4. We pleiten er voor om naast de begeleidende assessor ook een 'buddy' of 'meter/peter' met ervaring in het hoger onderwijs in België te voorzien om het portfolio mee te helpen samenstellen

Een derdelander overweegt de EVC-procedure omdat hij graag vrijstelling krijgt voor een pakket opleidingsonderdelen en om een deel van het studieprogramma niet meer te moeten volgen. Om vrijstellingen te krijgen op basis van praktijkervaring of EVK is het wel nodig dat de MaxiPAC-procedure doorlopen wordt. In de MaxiPAC-procedure worden dus de competenties van de derdelander vergeleken met de domeinspecifieke leerresultaten van de betreffende opleiding. Het toekennen van vrijstellingen is volledig in handen van de hoger onderwijsinstellingen. Of er bijvoorbeeld deelvrijstellingen worden gegeven, hangt af van de wijze waarop het opleidingsaanbod in de instellingen is georganiseerd en kan dus per instelling verschillen.

Er zijn nu reeds assessoren in de hogescholen en universiteiten actief die opgeleid zijn om mensen met de vraag naar een EVC-portfolio te begeleiden. Wij stellen voor om deze mensen -of eventueel andere assessoren met een eigen specifieke opleiding- aan te stellen om de derdelanders te begeleiden bij de samenstelling van hun portfolio. Een bijkomende 'buddy' of 'meter/peter' die het Vlaams Hoger Onderwijs kent, kan de vluchteling bijstaan. Want zoals we leerden uit Maatregel 6 van dit project is het niet eenvoudig voor een derdelander om door de bomen het bos te zien.

Het volledige leerresultatenkader van een opleiding wordt aan de derdelander ter beschikking gesteld door de betrokken assessor. Uiteindelijk doel is om het persoonlijk profiel van de derdelander te vergelijken met het leerresultatenkader dat vereist is. De assessor heeft om te beginnen als taak om samen met de derdelander na te gaan:

- Is de EVC-procedure de meest geschikte methodiek?
- Heeft de kandidaat te handleiding en portfolio-opdracht ontvangen en toelichting gekregen?
- Voor welke opleiding (bv. afstudeerrichting; major; ...) gaat de kandidaat zich inschrijven?
- De formulering van de competenties en hun verband met opleidingsonderdelen.

In elk geval legt de assessor de MaxiPAC-procedure uit en helpt bepalen of een EVC-procedure mogelijk is. Hij geeft advies bij de samenstelling van het portfolio; geeft informatie over toelatingsonderzoek indien nodig en geeft informatie m.b.t. de procedure.

De portfolio voor de derdelanders bestaat minstens uit:

- De eigen European Qualifications Scan
- De uitslag van de Multiple Short Cases
- CV
- Bewijsstukken
- Algemene reflectie en duiding bij de geleverde bewijsstukken
- Persoonlijke motivatietekst
- Kopie van identiteitsbewijs of bijlage 25 en 26 (asielaanvraag) of formele registratie attest van ontvankelijkheid asielaanvraag door Binnenlandse Zaken

Eens de portfolio aangemaakt of in aanmaak is, zal de assessor de portfolio doornemen. De assessor zal de vragen en elementen noteren waar hij mondeling toelichting voor wilt. Het kan zijn dat de assessor vast stelt dat competentie enkel aan te tonen is a.d.h.v. bijvoorbeeld een bijkomende vaardigheidstest of een kennistoets, dan zal die dit tijdig opnemen met de derdelander.

Bij de beoordeling van bewijsstukken in een portfolio worden de volgende criteria gehanteerd:

- De bewijsstukken moeten authentiek en betrouwbaar zijn. Indien het bewijsstuk werd gemaakt door een derde (zoals bij een getuigenis, een evaluatie van de kandidaat vanuit het werkveld) is het belangrijk dat het document een handtekening en een stempel draagt.
- Het bewijsstuk moet relevant zijn, m.a.w. het bewijsstuk moet duidelijk gerelateerd zijn aan de competentie die de kandidaat wil bewijzen.
- Het bewijsstuk moet voldoende actueel zijn.
- De bewijsstukken tonen voldoende ervaringstijd aan en ze moeten de breedte en omvang van de ervaring concretiseren. Een eenmalige 'treffer' is kwantitatief niet voldoende.
- De bewijsstukken mogen niet eenzijdig uit één hoek komen.

Belangrijk is dat de assessor samen met de derdelander nauwkeurig overloopt wat de leerresultaten (verwachte competenties) zijn en hoe de derdelander kan aantonen dat die deze beheerst. In bijlage 1 vindt u daarvan een voorbeeld. Als de derdelander bepaalde competenties/leerresultaten beheerst maar onvoldoende bewijsmateriaal heeft, kan ervoor gekozen worden om te vragen naar een competentiegericht interview; een beheersingsproef; een simulatie-opdracht; een case-study; een kennistoets of examen of nog wat anders.

De beoordeling gebeurt experts aangesteld door de instelling. Belangrijk is dat de afweging gebeurt op basis van vooraf bepaalde criteria. De experts werken onafhankelijk van mekaar. Bij afloop overleggen de experts welke competenties worden erkend. Bij een verschillende mening is het de meerderheid van de stemmen die telt.

Er wordt een verslag gemaakt van de beoordeling en er wordt een besluit opgemaakt en dit wordt door alle experts ondertekend. Behalve de benoeming van de erkende competenties, is er een duidelijke motivatie voor de niet-erkende competenties. De beoordelingscommissie bezorgt de kandidaat de beslissing schriftelijk en getekend. Beroep is mogelijk, daarover meer in stap 4.

Algemeen gelden de volgende taalvoorwaarden: het kennisniveau B1 in de taal waarin de opleiding gedoceerd wordt (Nederlands, eventueel Engels of Frans of...) is vereist. Wij pleiten voor kennisniveau B1, hoewel voor de EVC-procedure algemeen gesteld wordt dat B2 vereist is. Vele derdelanders zullen echter niet voldoen aan het kennisniveau B2, terwijl zij wel een academische vooropleiding hebben waardoor zij snel het academisch taalgebruik in een andere taal leren. Er mag ook niet over het hoofd gezien worden dat derdelanders vaak van ver komen op vlak van taal en vaak op een paar jaar B1 niveau bereikten. Met 'van ver komen op vlak van taal' bedoelen we: een heel andere taalfamilie dan Germaanse of Romaanse, een ander alfabet, andere zinsconstructies, enz. Het kennisniveau op vlak van taal hoeft niet als:

- Een bewijs kan voorgelegd worden dat de derdelander geslaagd is voor minstens 1 studiejaar in het Nederlands secundair onderwijs; Een bewijs dat de derdelander minstens 30 credits behaald heeft voor Nederlandstalige (of i.c. Engelstalige of Franstalige) opleidingsonderdelen in het Hoger Onderwijs.

Het eindresultaat zal positief of negatief uitdraaien, hierover meer in stap 4.

Wat we niet mogen vergeten zijn de kosten dat dit met zich mee brengt, zeker voor vluchtelingen en derdelanders in het algemeen is dit erg belangrijk. De kosten moeten duidelijk op voorhand vastliggen en worden gecommuniceerd. Dit kan verschillen per instelling. Wij pleiten voor een kosteloze inschrijving voor vluchtelingen, eventueel moet de overheid hierin tussenkomen. Bij een klassieke EVC-procedure voor Belgen geldt:

- Een aantal competenties laten erkennen van een graduaatsopleiding, bacheloropleiding en/of masteropleiding: € 155
- Alle competenties te laten erkennen van een graduaatsopleiding: € 335
- Alle competenties te laten erkennen van een bacheloropleiding: € 590
- Alle competenties te laten erkennen van een masteropleiding: € 770
- Alle competenties te laten erkennen van een masteropleiding indien de persoon beschikt over een bacheloropleiding die onmiddellijk laat doorstromen tot de masteropleiding: € 350

Stap 4: 'Go – No go' met advies en timing (afsluiting)

Uiteindelijk zal het eindresultaat positief ('Go') of negatief ('No Go') uitdraaien.

- 'Go': uit het portfolio blijkt dat je geschikt bent om toegelaten te worden tot de opleiding in een verkort traject aan onze instelling.
- 'No go': uit het portfolio kan niet op afdoende wijze worden afgeleid dat je geschikt bent om toegelaten te worden tot de opleiding in een verkort traject aan onze instelling.

Hieronder geven we weer bij welke stappen er zeker een concrete timing moet opstaan, met een voorbeeld van timing. Uiteraard is het aan de hoger onderwijsinstelling om de timing aan te passen aan de concrete mogelijkheden, maar we vinden het wel noodzakelijk dat de timing duidelijk is. Daarom nemen we deze op als 'vierde stap' in de MaxiPAC-procedure.

Gewone procedure

Wat	Wanneer
Deadline aanvraag MaxiPAC-procedure	15 februari
Begeleiding door assessor	3 sessies tussen 15/02 en 01/06
Indienen portfolio	5 juni
Deadline individuele beoordeling door experts	30 juni
Definitieve gezamenlijke beoordeling	5 juli
Mededeling 'go' – 'no go' aan derdelander <ul style="list-style-type: none"> - Voor welke competenties je een bewijs van bekwaamheid krijgt - Het bewijs van bekwaamheid (indien van toepassing) - Het afschrift van het verslag 	6 juli
Adviesgesprek	8 juli

Beroepsprocedure

Wat	Wanneer
Intern beroep aantekenen: gemotiveerde vraag tot heroverweging aangetekend sturen naar de secretaris van de validerende instantie	7 dagen na ontvangst
Beslissing over ontvankelijkheid vraag	Binnen 2 weken na aantekening
Beslissing (mogelijkheden): <ul style="list-style-type: none"> - bepaalde competentie(s) toch erkennen - aanvraag tot erkenning verwerpen - bepaalde onderdelen opnieuw afleggen 	Binnen 3 weken na aantekening

4. CONCLUSIE EN VERVOLGONDERZOEK

Het project MAXIPAC wilde het valideren van elders verworven competenties en kwalificaties voor vluchtelingen en andere niet-Europese immigranten aan universiteiten en hogescholen stroomlijnen en werkte daarom een procedure uit die analoog is voor alle hogescholen en universiteiten. Dit initiatief past helemaal in de Europese wetgeving die ons verplicht een regelgeving uit te werken voor vluchtelingen en derdelanders met elders verworven kwalificaties en competenties. Sinds België de Bologna Declaration (1999) en de Lisbon Recognition Convention (1997) heeft ondertekend en geratificeerd zijn we gebonden om een methode voor handen te hebben om de EVK's en EVC's van vluchtelingen na te gaan en te erkennen in de afwezigheid van een volledig bewijs van documenten.

We ontwierpen in dit project een eenvormige procedure die zonder al te veel extra investering gebruikt kan worden door universiteiten en hogescholen in Vlaanderen. Voor het ontwerp lieten we ons informeren door heel wat EVK- en EVC- verantwoordelijken op universiteiten en hogescholen. Ook de stem van de vluchtelingen en derdelanders komen in het onderzoek uitvoerig aan bod via open interviews, semi-gestructureerde interviews, focusgroep interviews, e.a.

De procedure bestaat uit vier stappen:

1. Het Europees Kwalificatiepaspoort voor Vluchtelingen is een document dat een beoordeling geeft van de kwalificaties van het hoger onderwijs op basis van de beschikbare documentatie en een gestructureerd interview. Het bevat ook informatie over de werkervaring en de taalvaardigheid van de aanvrager.
2. De multiple short cases bestaat uit verschillende korte, schriftelijke casussen in de betrokken opleiding, dus de opleiding waarvoor de derdelander vrijstellingen of een verkort traject aanvraagt. Wij willen de 'Multiple Short Cases' inzetten als oriëntering om na te gaan of de MaxiPAC-procedure überhaupt zin heeft.
3. Indien de derdelander de procedure wenst verder te zetten, moet hij een portfolio samenstellen en krijgt hij bijkomende assessments naargelang het aanvraagdossier. Deze procedure komt enigszins overeen met de bestaande EVC-procedure voor Belgische studenten, al zijn er belangrijke verschillen met de MaxiPAC-procedure voor derdelanders. Dit maakt dat de derdelander met één portfolio zowel EVC als EVK kan inbrengen om vrijstellingen of een verkort traject van een opleiding kan aanvragen. De competenties worden beoordeeld in het licht van de standaarden van de opleiding, de domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding. Concreet betekent dit dat de derdelander alle documenten en bewijsmateriaal (getuigschriften van gevolgde cursussen, diploma's behaald aan een buitenlandse universiteit, verslagen van werkgevers, ...) moet klasseren volgens deze onderverdeling. Het eindresultaat zal positief of negatief uitdraaien.
4. 'Go – No go' met advies en timing (afsluiting)

We plannen vervolgonderzoek en meer zelfs: het zit reeds in de pijplijn. We ervaren enerzijds veel sympathie voor MaxiPAC wegens de prangende nood aan een eenvormige procedure en de stappen in de goede richting. Anderzijds roept elke verandering ook weerstand op en in dat kader vinden sommigen dat MaxiPAC niet nodig is (wegens te sterk aanleunend bij de huidige EVC-procedure); anderen vinden dan weer dat MaxiPAC te ver gaat (met zijn versoepelende maatregelen en het samennemen van EVC en EVK voor derdelanders). Kortom, de focus ligt momenteel op het creëren van een zo groot mogelijk draagvlak. Daarom zijn we zeer tevreden met het jaar extra voor de disseminatie van het project dat AMIF subsidieert. Tegelijk kregen we ook groen licht van Erasmus+ om MaxiPAC internationaal uit te rollen met de KA2-project Hoger Onderwijs met partneruniversiteiten uit Italië, Spanje en Finland. Deze verdere uitrol impliceert dat we open staan voor bijsturing, verfijning en correcties. Geef uw feedback via www.maxipac.be.

Bijlage 1: Voorbeeld van basis portfolio voor procedure MaxiPAC a.h.v. de leerlijnen Sociaal Werk Thomas More

Verplichte vakken
 Keuzevakken Fase 2
 Keuzevakken Fase 3
 (Sp = studiepunten)

Competentiecluster 1: het hart/de passie

Leerlijn 1: De student handelt naar de fundamentele waarden van het sociaal werk als uitgangspunt voor zijn (agogisch) handelen. Hij kan dit handelen verantwoorden aan de hand van een ethische reflectie.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Persoonlijk traject en ervaringsstage (5 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) - Samenwerken 1 (4 sp.) - Samenleving verstaan 2 (5 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Structuurgericht werken (3 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Online werken (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Vircamp: Social exclusion and inclusive practices in social work (10 sp.) 	

Competentiecluster 2: contact leggen en oriënteren

Leerlijn 2: De student verbindt zich met cliënten, groepen, collega's en anderen. Hij gaat in dialoog met de cliënt vanuit echte betrokkenheid, laat de cliënt in zijn waarde en geeft erkenning aan zijn verhaal.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Praktijkgerichte sociale vaardigheden (4 sp.) - Samenwerken 1 (4 sp.) - Persoonlijk traject en ervaringsstage (5 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) - Mensen verstaan 1 (5 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Sociaal artistieke en agogische praktijken (5 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Campus CosMos (5 sp.) - Meertalig communiceren in het sociaal werk (5 sp.) - Intensive programme (5 sp.) - Online werken (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Project (6 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Vircamp: Social work from an international perspective (5 sp.) - Vircamp: Social exclusion and inclusive practices in social work (10 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) 	

Leerlijn 3: De student gaat in dialoog met de cliënt om het verhaal en de vragen duidelijk te krijgen en samenhangen te ontdekken. Hij gebruikt hiervoor actuele en relevante inzichten.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Taal- en onderzoeks- vaardigheden 1 (3 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) - Praktijkgerichte sociale vaardigheden (4 sp.) - Mensen verstaan 1 (5 sp.) - Samenwerken 1 (4 sp.) - Mensen verstaan 2 (5 sp.) - Grondbeginselen recht en familierecht (4 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Psychopathologie (3 sp.) - Taal- en onderzoeksvaardigheden 2 (3 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Samenleving veranderen: van analyse tot actie (5 sp.) - Meertalig communiceren in het sociaal werk (5 sp.) - Intensive programme (5 sp.) - Online werken (5 sp.) - Contextuele hulpverlening (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - De kracht van hulpverlening (5 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Inclusief Samenleven (5 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) - Toegepaste positieve psychologie (5 sp.) - Recht op wonen en duurzaam consumeren (5 sp.) - Werken met kinderen en jongeren en hun gezin(nen) (5 sp.) - De oudere als persoon (5 sp.) - Arbeidsmarkt en arbeidsmarktbeleid (5 sp.) 	

Leerlijn 4: De student rapporteert mondeling en schriftelijk

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Taal- en onderzoeks- vaardigheden 1 (3 sp.) - Praktijkgerichte sociale vaardigheden (4 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Taal- en onderzoeksvaardigheden 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Meertalig communiceren in het sociaal werk (5 sp.) - Contextuele hulpverlening (5 sp.) 	-
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) - Sociale bijstand (5 sp.) 	

Competentiecluster 3: stimuleren tot zelfontwikkeling

Leerlijn 5: De student bevordert de zelfredzaamheid van de cliënt. Hij stimuleert en ondersteunt de cliënt bij het (v)erkennen en aanpakken van noden en verwachtingen en bij het ontwikkelen van talenten. Hij gelooft in de veerkracht van de cliënt, waardeert deze en zet deze maximaal in.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Praktijkgerichte sociale vaardigheden (4 sp.) - Samenwerken 1 (4 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Structuurgericht werken (3 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Sociaal artistieke en agogische praktijken (5 sp.) - Online werken (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) - Toegepaste positieve psychologie (5 sp.) 	

Competentiecluster 4: sociaal-agogische expertise inbrengen

Leerlijn 6: De student pakt een veranderingsproces op een methodische manier aan. Hij kan vanuit de gemaakte analyse, samen met de cliënt, heldere doelen formuleren en optimale werkvormen kiezen.

De student verantwoordt het hulpverleningsplan tegenover zichzelf, cliënten, collega's, opdrachtgevers en andere disciplines.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Basismethoden (6 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Sociaal artistieke en agogische praktijken (5 sp.) - Samenleving veranderen: van analyse tot actie (5 sp.) - Online werken (5 sp.) - Contextuele hulpverlening (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - De kracht van hulpverlening (5 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) - Sociale bijstand (5 sp.) - Verdieping Sociale wetgeving (5 sp.) - Werken met kinderen en jongeren en hun gezin(nen) (5 sp.) - Arbeidsmarkt en arbeidsmarktbeleid (5 sp.) 	

Leerlijn 7: De student gebruikt zijn inzicht in het netwerk van sociale organisaties en voorzieningen om mensen grondig te informeren en gericht door te verwijzen.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsrecht (6 sp.) - Sociale kaart 1 (5 sp.) - Sociale kaart 2 (3 sp.) - Grondbeginselen recht en familierecht (4 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Sociale zekerheid (6 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Meertalig communiceren in het sociaal werk (5 sp.) - Intensive programme (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - De kracht van hulpverlening (5 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) - Sociale bijstand (5 sp.) - Arbeidsmarkt en arbeidsmarktbeleid (5 sp.) - Verdieping Sociale wetgeving (5 sp.) - Recht op wonen en duurzaam consumeren (5 sp.) 	

Competentiecluster 5: vermaatschappelijken

Leerlijn 9: De student is gevoelig voor sociale thema's in de samenleving. De student ziet verbanden tussen situaties van cliënten, de organisatie en de maatschappelijke context.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) - Organisaties en samenleving verstaan (5 sp.) - Arbeidsrecht (6 sp.) - Samenleving verstaan 2 (5 sp.) - Sociale kaart 2 (3 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Structuurgericht werken (3 sp.) - Taal- en onderzoeksvaardigheden 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Sociaal artistieke en agogische praktijken (5 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Samenleving veranderen: van analyse tot actie (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Vircamp: Social exclusion and inclusive practices in social work (10 sp.) - Cultuur en samenleving (5 sp.) - Inclusief Samenleven (5 sp.) - Recht op wonen en duurzaam consumeren (5 sp.) - Arbeidsmarkt en arbeidsmarktbeleid (5 sp.) 	

Competentiecluster 6: professioneel werken en ontwikkelen

Leerlijn 11: De student heeft zicht op de doelstellingen en werking van de organisatie en de sector. Hij stelt zich loyaal op t.a.v. de dienst en collega's en werkt constructief samen.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) - Samenwerken 1 (4 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Taal- en onderzoeksvaardigheden 2 (3 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Intensive programme (5 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Cultuur en samenleving (5 sp.) - Recht op wonen en duurzaam consumeren (5 sp.) 	

Leerlijn 12: De student werkt aan de eigen ontwikkeling en profileert zich als maatschappelijk werker.

Fase	Opleidingsonderdeel	Kwalificatie en/of Ervaring (aan te vullen door de derdelander)
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> - Persoonlijk traject en ervaringsstage (5 sp.) - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 1 (6 sp.) - Praktijkgerichte sociale vaardigheden (4 sp.) 	
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch analyseren en reflecteren 2 (3 sp.) - Leergroep 2 (3 sp.) - Persoonlijk traject en stage 2 (22 sp.) - Project (6 sp.) - Talentontwikkeling (5 sp.) - Sociaal artistieke en agogische praktijken (5 sp.) - Vircamp: Community work (5 sp.) - Intensive programme (5 sp.) - Online werken (5 sp.) - Contextuele hulpverlening (5 sp.) - Studentenparticipatie (3 sp.) 	
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> - Filosofisch en agogisch analyseren en reflecteren 3MW (3 sp.) - Bachelortoets (3 sp.) - Leergroep 3 (5 sp.) - Persoonlijk traject en stage 3 (24 sp.) - Vircamp: Social work from an international perspective (5 sp.) - Vircamp: Social exclusion and inclusive practices in social work (10 sp.) - Cultuur en samenleving (5 sp.) - Omgaan met conflicten (5 sp.) - Toegepaste positieve psychologie (5 sp.) - Recht op wonen en duurzaam consumeren (5 sp.) 	